

ДИКИЙ І ВІДЛЮДНИЙ КРАЙ

Fortezza, поблизу Бондено, 1561 рік

Мукреція займає своє місце за довгим, відполірованим до блиску водяного дзеркала обіднім столом, на якому стоять тарілки й келихи, перевернуті догори дном, та лежить вінок із гілочок ялиці. Її чоловік сідає не на своєму звичному місці в протилежному кінці столу, а поруч із нею, так близько, що вона може покласти голову йому на плече, якщо захоче; він розгортає серветку, поправляє ножа, щоб лежав рівно, і підсовує свічку ближче до них обох. У цей момент вона відчуває, наче їй до очей притуляють кольорове скло, або, навпаки, прибирають його, і тоді їй з особливою ясністю відкривається усвідомлення, що він має намір її вбити.

Їй шістнадцять. Не минуло й року, як вони одружилися. Більшу частину дня вони їхали, користуючись тим невеликим проміжком денного світла, який можна очікувати в цю пору року. Вони виїхали верхи на конях із Феррари на світанку і вирушили до замиського будинку для полювання, далеко на північному заході провінції. Принаймні він так сказав, що вони прямують саме туди.

«Але це не замиський будинок», — ось що хотіла сказати Лукреція, коли вони прибули: велична, з високими стінами, споруда з темного каменю, оточена з одного боку густим лісом, а з другого — звивистим закутом

річки По. Їй хотілося розвернутися в сідлі й запитати: «Навіщо ти привіз мене сюди?».

Проте вона нічого не сказала, натомість дозволила своїй кобилі слідувати за ним стежкою поміж дерев, з яких капала вода, через арковий міст, на подвір'я дивної будівлі-фортеці у формі зірки, яка вже тоді здалася їй незвично порожньою. Коней відвели у стайню, вона зняла промоклий плащ і капелюх, чоловік спостерігав за нею, повернувшись спиною до полум'я на решітці каміна. Тепер він жестом дозволяє слугам з місцевих селян вийти з тіней зали й накласти їм їжу на тарілки, нарізати хліб і налити вина в келихи. Несподівано вона згадує хрипкий шепіт своєї зовиці: «Тебе звинуватять».

Пальці Лукреції стискають край тарілки. Впевненість у тому, що він хоче її смерті, виринає поряд з нею і, немов хижий птах із темним пір'ям, уможується на підлокітнику її стільця.

Ось причина їхньої раптової подорожі до такого дикого і відлюдного місця. Він привіз її сюди, до цієї кам'яної фортеці, щоб убити.

Здивування рвучко висмикує її з тіла, підіймає догори, і вона мало не сміється; вона ширяє під склепінчастою стелею, дивлячись вниз на себе і на нього, поки вони сидять за столом, їдять бульйон і солоний хліб. Вона бачить, як він щось говорить і нахиляється до неї, доторкається пальцями оголеної шкіри її зап'ястя, вона спостерігає за собою — як киває йому, проковтує їжу, каже кілька слів про їхню подорож сюди, про цікаві краєвиди, повз які вони проїжджали, так, ніби між ними нічого не відбувається, ніби це звичайна вечеря, після якої вони відпочиватимуть.

«Насправді, — розмірковує вона, все ще кружляючи під стелею з холодного каменю, вкритого краплинами

вологи, — дорога сюди з королівського двору була похмурою, пролягала безплідними замерзлими полями під навислим небом, яке, здавалося, ось-ось знесилено зсунеться на верхівки безлистих дерев». Її чоловік перейшов на рись, тож миля за милею вони тряслися в сідлах угорувниз, у неї почала боліти спина, а мокрі панчохи натирали ноги. Її пальці залякли від холоду попри рукавички, обшиті білячим хутром. Було важко стискати віжки. Грива в коня вкрилася кригою. Її чоловік їхав попереду, а двоє охоронців — за ним. Коли місто залишилося позаду і перед ними відкрилася сільська місцевість, Лукреції захотілося пришпорити коня, відчути, як він злітає над камінням і землею та швидко мчить пласкою долиною, однак вона знала, що їй заборонено таке робити, що її місце позаду чоловіка або поруч із ним, але тільки тоді, коли він її покличе: попереду нього їхати не можна, тож вони далі скакали риссю.

Коли вона сидить за столом лицем до лица з чоловіком, який, як вона підозрює, збирається вбити її, то шкодує, що не змусила свою кобилу перейти на галоп, не промчала повз нього, сміючись від нестримної радості. Вона уявила, як її волосся і плащ розвіваються позаду неї, копита розбризкують грязюку. Їй хотілося б попрямувати до далеких пагорбів, щоб загубитися серед скелястих вигинів і вершин, щоб він ніколи не зміг її знайти.

Чоловік кладе лікті обабіч своєї тарілки, розповідає їй про те, як у дитинстві приїздив до цього мисливського будиночка — саме так він наполегливо називає це місце, — як батько брав його сюди на полювання. Вона слухає історію про те, як його примушували випускати стрілу за стрілою в мішень на дереві, аж поки кров не проступала на пальцях. Вона співчутливо киває і тихо відповідає, щоб підтримати розмову, але насправді її

хочеться подивитися йому в очі й сказати: «Я знаю, що ти задумав».

Чи здивувався б він, чи втратив би на мить свою врівноваженість, якби вона насмілилася так сказати? Чи він сприймає її лише як недосвідчену, наївну дружину, яка ще зовсім недавно бавилась ляльками в дитячій? Вона все бачить. Вона бачить, що він так ретельно, так старанно розробив свій план, ізолював її від інших, подбав про те, щоб її почет залишився у Феррарі, щоб вона була самотня, щоб тут із нею не було жодної людини із *castello*, — тільки він і вона, двоє охоронців на вулиці та зменька сільських слуг.

Як він це зробить? Частина її ества воліла запитати про це. Прощтрикне ножем у темному коридорі? Задушить її? Вона впаде з коня і він замаскує це під нещасний випадок? Вона не сумнівається, що він здатен на таке. Що б він не задумав, вона б порадила йому зробити все бездоганно, бо її батько не з тих, хто заплющить очі на вбивство доньки.

Вона ставить келих на стіл, підіймає підборіддя, дивиться на свого чоловіка, Альфонсо, герцога Феррарського, і гадає, що буде далі.

НЕЩАСЛИВІ ОБСТАВИНИ ЗАЧАТТЯ ЛУКРЕЦІЇ

Palazzo, Флоренція, 1544 рік

У майбутньому Елеонора гірко шкодуватиме про те, як була зачата її п'ята дитина.

Уявіть собі Елеонору восени 1544 року: вона сидить у Залі мап флорентійського *palazzo*, тримаючи мапу близько до обличчя (вона трохи короткозора, але нікому в цьому не зізнається). Дами з її почету тримаються на відстані, якомога ближче до вікна: хоча зараз уже вересень, у місті все ще нестерпна задуха. Здається, що навіть кам'яний прямокутник колодязя у внутрішньому дворіку випромінює розпечене повітря. Небо низьке й нерухоме, анінайменший вітерець не гоїдне шовкові завіси на вікнах, а прапори на валах *palazzo* висять мляві й безвільні. Фрейліни обмахуються віялами, прикладають хустинки до чола, беззвучно зітхають; кожна з них міркує, чи довго ще їм доведеться стояти тут, у цій оздобленій панелями кімнаті, скільки ще часу Елеонора захоче вивчати мапу і що вона може знайти в ній такого цікавого.

Елеонора пробігає очима по сріблястих обрисах Тоскани: вершини пагорбів, закрути річок, схожі на річкових вугрів, нерівна берегова лінія, що підіймається у північному напрямку. Її погляд ковзає по павутинні доріг, які переплітаються вузлами і сходяться до Сієни, Ліворно та Пізи. Елеонора — жінка, яка дуже добре усвідомлює свою винятковість і цінність: вона наділена не лише

тілом, здатним народжувати багато спадкоємців, а й прекрасним обличчям, з чолом, наче вирізьбленим зі слонової кістки, широко розставленими глибокими карими очима, ротом, привабливим і тоді, коли вона посміхається, і тоді, коли ображається. До того ж у неї швидкий і гнучкий розум. Вона може, розглядаючи лінії на мапі, подумки перетворювати їх на поля, повні зерна, тераси виноградників, посіви, ферми, монастирі, орендарів, які платять податки. Більшість жінок на таке не здатна.

Вона відкладає одну мапу і, хоча її дами шарудять спідницями, готуючись вийти до кімнати з кращим провітрюванням, бере іншу. Вона вивчає територію в глибині від узбережжя; здається, на цій частині мапи немає ніяких позначок, окрім кількох невиразних і нерівних плям води.

Елеонора терпіти не може бездіяльності й безцільності. Під її наглядом кожну кімнату, кожен коридор, кожен передпокій *palazzo* було відремонтовано і приведено до ладу. Кожну голу тиньковану стіну було прикрашено й облагороджено. Вона не дозволяє своїм дітям, слугам і фрейлінам сидіти без діла. Від моменту, коли прокидаються, і до моменту, коли кладуть голову на подушку, вони мають жити за розкладом, який вона розробила. Коли вона не спить, то теж буде зайнята якоюсь справою: писатиме листи, вивчатиме мови, складатиме плани чи списки або наглядатиме за вихованням і навчанням дітей.

В Елеонориній голові починають визрівати ідеї щодо цієї болотистої місцевості. Вони повинні осушити її. Ні, зрошувати. Вони могли б засіяти її. Або побудувати місто. Або створити систему озер для розведення риби. Чи акведук, а ще...

Її роздуми переривають звуки ззовні: відчиняються двері, чути впевнені, напористі кроки чобіт по підлозі.

Вона не обертається, але посміхається сама до себе, підносячи мапу до світла й дивлячись, як відблиски сонця осявають гори, містечка й поля.

Одна рука лягає їй на талію, друга — на плече. Вона відчуває поколювання бороди, що притислась до її шиї, вологий натиск губ.

— Що це ти робиш, моя маленька заклопотана бджілочко? — шепоче їй на вухо чоловік.

— Я думаю про цю землю, — відповідає вона, все ще тримаючи в руках мапу, — біля моря, ось тут, бачиш?

— Ммм, — каже він і гладить її рукою, ховає своє обличчя в її заколите шпильками волосся і притискає її тіло до твердого краю столу.

— Якби ми осушили цю ділянку, можливо, можна було б якось використовувати її, вирощувати щось або побудувати... — вона замовкає, бо він береється за її спідницю, піднімаючи їх так, щоб його рука могла безперешкодно блукати по її коліну, по стегну, і вгору, далі, набагато вище.

— Козімо, — докоряє вона пошепки, але їй не варто хвилюватися, бо її дами поспішають покинути кімнату, їхні сукні шурхотять по підлозі, помічники Козімо квапляться за ними, всі вони скупчуються біля виходу і воліють швидше вийти.

Зрештою двері за ними зачиняються.

— Там погане повітря, смердюче і нездорове, — продовжує вона, показуючи мапу, яку тримає блідими тонкими пальцями так, ніби нічого не відбувається, ніби позаду неї немає чоловіка, який намагається проникнути глибше крізь шари її білизни, — а от якби ми...

Козімо розвертає її до себе і забирає мапу з її рук.

— Так, моя люба, — каже він і спрямовує її до столу, — як ти скажеш, як ти забажаєш.

— Але, Козімо, тільки поглянь...